

Науменко Сергій Геннадійович,
старший викладач кафедри економічної
безпеки та фінансових розслідувань
Національної академії внутрішніх справ

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ У НАЦІОНАЛЬНУ СИСТЕМУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Сьогодні в Україні відбувається реформування майже усіх сфер суспільного життя у напрямку наближення до європейських стандартів. Не є виключенням і система гарантування вкладів фізичних осіб. Основним міжнародним документом, де закріплені пріоритетні принципи, які мають бути дотримані з метою забезпечення ефективної системи гарантування вкладів фізичних осіб, є Основні Принципи для ефективних систем страхування депозитів [1]. Зазначений документ був спільно розроблений Міжнародною Асоціацією страховиків депозитів та Базельським комітетом з банківського нагляду та містить загальні принципи, які мають бути враховані при розробленні нормативно-правового забезпечення суспільних відносин у зазначеній сфері. Вітчизняним законодавцем переважна більшість цих принципів вже врахована, проте окремі з них чекають на свою чергу.

Одним з принципів, який і досі не врегульований у національному законодавстві є необхідність наявності формалізованих механізмів обміну інформацією та координації між особами, які гарантують вклади фізичних осіб в різних країнах. І хоча на теперішній час відбувається обмін інформацією у тому числі й на транскордонному рівні, але особливий правовий режим банківської таємниці та порядку її розкриття заважає оперативному обміну інформацією, що стосується відносин у системі гарантування вкладів фізичних осіб, а це, у свою чергу, обумовлює потребу у вдосконаленні чинного законодавства у зазначеному напрямі.

Наступним принципом, який також потребує більш чіткого відображення у національному законодавстві є обов'язковість членства в системі страхування депозитів для всіх банківських установ, у тому числі і державних. З одного боку цей принцип нібито і реалізований адже, відповідно до ст. 17 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», для усіх банків передбачена обов'язковість участі у Фонді гарантування вкладів фізичних осіб. Водночас, з іншого боку акціонерне

товариство «Державний ощадний банк України» не входить до цієї системи. Такий підхід створює конкурентні переваги для Ощадбанку на ринку банківських депозитів та порушує використовуваний у світовій практиці принцип побудови ефективних схем гарантування банківських вкладів, згідно з яким усі вкладники повинні мати однаковий ступінь захисту, що обмежує можливість несприятливого вибору при розміщенні депозитів [2, с. 58]. Зазначена ситуація обумовлює необхідність законодавчо зобов'язати акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» до членства у системі гарантування вкладів фізичних осіб.

Принцип, що виглядає дещо суперечливим, є правовий захист, у якому закладено, що має бути забезпечений захист від притягнення до відповідальності тих осіб, які забезпечують функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб, у разі виникнення судових позовів щодо їх рішень, дій або певних недоліків, які були ними допущені при добросовісному виконанні своїх обов'язків. Зазначений принцип врахований у національному законодавстві шляхом закріплення можливості працівникам Фонду гарантування вкладів фізичних осіб уникнути притягнення до відповідальності за будь-які дії або бездіяльність, якщо вони діяли на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Проте, таке формулювання може сприяти халатному відношенню до виконання своїх службових обов'язків працівниками Фонду, адже можна обґрунтувати свої вчинки тим, що «діяли на підставі, у межах повноважень...». Тому виявляється за доцільне переглянути особливості втілення у законодавстві наведеного вище принципу та мінімізувати можливість суб'єктивного ставлення до виконання своїх функціональних обов'язків такими особами.

Отже, підходи до імплементації міжнародних стандартів у національне законодавство мають бути чітко вираженими, враховувати особливості українського суспільства та правозастосування.

Список використаних джерел

1. Basel Committee on Banking Supervision and International Association of Deposit Insurers (2009). Core Principles for Effective Deposit Insurance Systems. Basel: Bank for International Settlements. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs151.pdf>.

2. Балдич Н. Державне гарантування вкладів та проблеми асиметричності інформації в банківському секторі. *Вісник Національної академії державного управління*. 2009. № 4. С. 55–63.